



Дві події цього року, які сталися одна за одною з невеличким проміжком у часі між ними, показали, що європейські устремління українців значно сильніші, ніж прагнення належати до так званого “русского мира”, куди нас вперто намагаються заштовхати як Росія з її державними (те, що у своїй сукупності зветься одним словом – влада) й формально недержавними інституціями (церква, громадські організації тощо), так і частина нової української влади (рік тому я б слово “частина” випустив би з цього речення) та деякі її прихильники.

Йдеться про візит Кірілла – Патріарха “Русской Православной Церкви” (не знаю як перекласти її назву на українську, бо Руською (у значенні вживання цього слова в Україні) вона не є), а назву “Російська” сама ця церква заперечує) до Харкова 8 травня, та про відзначення 26 червня у Львові 10-річчя приїзду до України Папи Римського Івана Павла II.

Навряд чи хтось сперечатиметься, що це були не просто релігійні заходи. Їх значення і вплив виходять далеко за межі виключно релігійної сфери. Це є суперництво світоглядів, адже Україна лежить на межі двох цивілізацій – західної європейської та східної візантійської (не хочу вживати слово “православної”, оскільки на сьогодні воно вже не відбиває суті – православні Болгарія чи Румунія, наприклад, вже стали частинкою західної європейської цивілізації). Папа Римський є представником та “ідеологом” першої, Патріарх РПЦ – другої. З цим не сперечатимуться ні прихильники, ні противники першого й другого ієрархів.

Здавалося б ці дві події просто неможливо порівняти, настільки у виграшній ситуації знаходились прихильники “русского мира”:

1. До Харкова приїздив особисто Першоієрарх, а у Львові відбувалось лише відзначення 10-річчя приїзду Першоієрарха, до того ж нині покійного.

2. Харків є вдвічі більше за Львів за населенням.

3. Більшість мешканців Харкова відносить себе до православних саме Московського Патріархату, інші православні конфесії там представлені слабо. У Львові ж хоча більшість населення і є католиками (як римо-, так і греко-), але велика частка відносить себе до православних. Причому не лише з числа приїжджих, а й корінні галичани, в т.ч. й рішучі противники “русского мира”, які після виходу греко-католицької церкви з підпілля з різних причин не поповнили її лави, а віддають перевагу чи то Українській православній церкві Київського Патріархату, чи то Українській Автокефальній Православній Церкві.

Представників же неправославних і некатолицьких конфесій (протестанти, харизмати та ін.) у Харкові не більше, ніж представників цих самих конфесій у Львові.

4. Пропаганда виступу Кірілла на площі Свободи у Харкові кілька днів велася по всій Україні, на всіх телеканалах, в інших засобах масової інформації. Не було, напевно, жодного українця, хто б не знав про цю подію. Щодо урочистостей на честь 10-річчя приїзду Папи Римського відомостей було значно менше. І навіть у Львові не проводили потужної “рекламної” кампанії, оскільки активні львів'яни перед цим витратили багато сил і ресурсів на кампанію “Пам'ять без агресії, спротив без насильства”, спрямовану на запобігання провокаціям 22 червня, що їх запланували деякі ідеологи “руського мира”.

5. У Харкові урочистості проходили в самому центрі міста, на найбільшій у Європі площі, у Львові – в полі на окраїні.

6. Православних в Україні (як загалом, так і Московського Патріархату) значно більше ніж католиків, отже “резерв” з числа прочан, які побажають відвідати такі події, в Кірілла був значно більшим.

7. 10-річчя приїзду Папи Римського відзначали в усіх католицьких храмах України, а вживу побачити й помолитися разом з Патріархом РПЦ можна було тільки у Харкові. Причому лише на центральній площі міста, бо всі інші церкви у Харкові служб у цей час не проводили, тому ті віруючі, які регулярно дотримуються релігійних обрядів, могли виконати свій релігійний обов'язок лише прийшовши на площу Свободи. У Львові під час головних урочистостей на Сихові служби тривали й у інших греко- та римо-католицьких храмах.

Можна також згадати, що у Харкові працівникам бюджетних установ наполегливо рекомендували прийти й помолитись разом з Кіріллом, тоді як у Львові адмінресурс не застосовувався, що у Львові римо-католицька церква не агітувала людей їхати на Сихів, бо [вирішила святкувати 10-річчя приїзду Папи Римського до України окремо від греко-католиків](#). Але, щоб не сперечатись про вплив цих чинників, краще ними знехтувати й залишити лише оті 7 фактів, які заперечити не зможе ніхто.

Отже, якщо порівнювати дві події, все ніби мало бути на користь “руського мира”. І [заяв а “Зарваницької ініціативи”](#) про те, що відзначення 10-річчя приїзду Івана Павла II є своєрідною відповіддю на візит Кірілла до Харкова декому здавалася ризикованою і навіть авантюрною. Здавалось би, що краще було б не робити таких заяв, бо ж “європейці” знаходились у настільки нерівних умовах, як пересічний боксер легкої категорії у двобої проти важковаговика-чемпіона. Тим більше, що ні “Зарваницька ініціатива”, ні хтось інший не проводив потужної кампанії зі збору людей на відзначення цього 10-річчя. Але ось маємо результат, який загнав у глибокий шок прихильників “руського мира”, породивши у їх головах когнітивний дисонанс: “Чому так відбувається?” Якщо порівняти кількість людей, які прийшли на урочистості до Львова і до Харкова, то можна констатувати, що важковаговик-чемпіон опинився у глибокому нокауті.

Якщо проаналізувати дані зі ЗМІ, то найчастіше кількість присутніх у Харкові оцінюють у 5 тисяч осіб, у Львові – у 35 тисяч. Зустрічаються й інші оцінки, наприклад, щодо Львова називають цифри і в 40, і в 50 тисяч. Аби не говорити багато про “куплені західними фондами ЗМІ” (наша влада та її ідеологічна обслуга полюбляє всі свої негаразди списувати на міфічні західні фонди з мішками грошей), наведемо інформацію зовсім не західних ЗМІ. Ось наприклад, близька до Партії регіонів [газета “Сегодня”](#) подає цифру у 35 тисяч. А

[регіональна газета “Донбасс”](#)

(правонаступник газети “Социалистический Донбасс” часів СРСР) називає цифри від 35 до 50 тисяч (ця ж газета називає втричі більшу за найбільш поширену середню цифру присутніх на літургії Кірілла у Харкові – 15 тис.). Найбільшу ж цифру щодо Харкова – 40 тис. –

[називає сама РПЦ](#)

, а за нею й деякі інші ЗМІ. Однак фотографії з місця подій спростовують цю інформацію, а світлина, що захоплює усю площу, і якою “візантійці” вирішили проілюструвати свою “правдивість”, зникла з їхніх сайтів, як тільки користувачі інтернету довели, що народна маса на площі свободи

[була збільшена за допомогою програми “Фотошоп”](#)

, тобто “присутніх на площі” людей просто домалювали. Що ж до присутніх у Львові, то оцінки менше 35 тис. просто немає, навіть у російських ЗМІ. А якщо глянути на фото з місця подій, то однозначно видно, що у Львові зібралось набагато більше людей ніж навіть їх зображено на підретушованій фотошопом фотографії з Харкова.

А що було б, якби до Львова чи навіть до Києва, де православних РПЦ у кілька разів більше, ніж католиків усіх обрядів разом взятих, приїхав особисто Папа Римський? Приблизно ми це можемо уявити, згадавши 2001 рік і папський візит. Тоді за п’ять днів перебування в Україні Папа відправив чотири літургії (по дві у Києві та Львові), на яких загалом побувало від 700 тис. (за оцінками російських ЗМІ) до 1,5 млн. людей. Знову таки, ці літургії пройшли у Львові на окраїні, а в Києві взагалі фактично за містом – на аеродромі “Чайка”.

А тепер пролог й епілог в одному флаконі.

Як тільки до влади в Україні прийшов Віктор Янукович, який майже миттєво взяв під жорсткий контроль всі інші інституції (парламент, суди, прокуратуру, державні ЗМІ тощо), в Україні все частіше почали звучати популярні у Росії посили про формування “русского мира”, такої собі наддержавної спільності на противагу західним цінностям, які іще нещодавно в нас майже всі називали загальнолюдськими. Перебуваючи у полоні хибних стереотипів, ця нова влада щиро вважала, що народ – це слабкомисляча маса, яка не має у своїй більшості твердих переконань, а тому нею можна легко маніпулювати за допомогою такого інструменту як пропаганда. Згідно цих стереотипів, достатньо лише наполегливо розпропагандувати ідею, і вона швидко оволодіє масами. І ця пропаганда почалась.

Оскільки ідеологами “русского мира” Україна розглядається як важлива й невід’ємна його частина, тож сюди на допомогу доморощеним пропагандистам зачастили гості з

“серця” цього “мира” – Росії, яка продовжує хворіти месіанськими ідеями Третього Риму. Кірілл Гундяєв грав роль “важкої артилерії”. Нашій владі здавалося, що підтримка збоку Патріарха найбільшої в Україні конфесії автоматично забезпечить їй підтримку віруючих цієї церкви, бо проти церкви (будь-якої, а тим більше православної) українці навряд чи масово виступатимуть навіть, якщо належать до іншої конфесії.

Толерантні у своїй більшості до різноманітних віросповідань українці проти РПЦ справді масово не виступали. Були, звичайно, пікети її противників, однак кількісно вони не сягали навіть сотень. Однак не виступати проти зовсім не означає підтримувати. У переходах метро регулярно можна зустріти представників різних конфесій, які пропонують (іноді досить нав'язливо) різноманітну релігійну літературу та прагнуть поговорити з перехожими “про вічне”. Їх ніхто (або майже ніхто) не намагається прогнати, з ними мало хто сперечається, однак і підтримує їх також небагато хто. Більшість байдуже проходить повз, а в досить великої частини людей це викликає (переважно легке) роздратування (особливо нав'язливі проповідники). Те саме відбувається і з візитами Патріарха РПЦ. Невеличка частина підтримує, переважній більшості це байдуже, когось це дратує, причому поступово відбувається перетік від байдужих до роздратованих. І отаке пасивне несприйняття для просовувачів будь-якої ідеї є не менш вразливим, ніж активне протистояння. І дуже дивно, що наша влада, яка вийшла з СРСР, не замислилась над тим, що пасивний спротив здатний загубити будь-яку ініціативу, адже будь-яка масова ініціатива потребує тих, хто впровадить її у маси, а тому цих впроваджувачів має також бути багато. Наші можновладці повинні були пам'ятати таке популярне в СРСР слово як “саботаж”, який зводив нанівець багато починань “партии и правительства”. Причому йдеться не про той саботаж, “організований ворогами народу”, про який нам розповідали, а про звичайнісіньке несприйняття народом цих ініціатив та не менш звичайнісіньке їх невиконання або неналежне виконання. Іншими словами, якщо влада виступає з ініціативою зібрати мільйони автомобілів, а народ не вважає це за потрібне, то гайки люди під страхом покарання крутити, звичайно, будуть, от тільки робитимуть це для проформи, а проконтролювати всіх і змусити їх ці гайки докручувати у влади не вистачить очей. І автомобілі ці будуть, от тільки нікуди не поїдуть. Іншими словами, замість машин ініціатори отримають купу металобрухту. Скільки намагалися прищепити соціалізм та атеїзм полякам, але народ цього не сприйняв і народ формально соціалістичної Польщі все одно мріяв про капіталізм та вірив у Бога. Скільки кампаній (проти “несунів”, “спекулянтів”, “самогонників”) організовувалось в СРСР, але всі вони провалились не через організований кимсь саботаж, а через елементарний пасивне невиконання закликів влади народом. Скільки не намагалися прищепити естонцям російську мову, а вони у великій своїй кількості навіть не вміли нею розмовляти, хоч і вчили формально у школі.

Нинішня українська влада так і не змогла зрозуміти те, що дійшло до її попередника в особі Президента Кучми: “Україна – не Росія”. Українець – істота недовірлива, він любить все спробувати, перевірити на смак, а не довіряє просто гарній обгортці. І, спробувавши використати у політиці таку тонку річ як “віра”, українські можновладці повелися з “елегантністю” слона у посудній лавці. До них не дійшло, що західне розуміння “віри” відрізняється від візантійського. Якщо на Сході (в Росії) віра тотожна сліпому

поклонінню, незаперечному виконанню настанов тих, хто “інститути віри” очолює, то на Заході “віра” тісно пов’язана з таким однокореневим словом як “довіра”. Вірять тому, кому довіряють, не сприймають все на слово, а ставляться критично. Як тільки “інститут віри” починає робити те, чого народ не сприймає, довіра зникає, а з нею зникає і віра цьому інституту. І якщо цей інститут хоче впровадити щось нове, то мусить знайти для народу переконливі аргументи, які люди сприймуть, а не так, як візантійці – “вірте, бо це я, наділений регаліями, сказав”.

Ставлячи на Кірілла та його РПЦ, нова українська влада не врахувала, що візантійщина не прижилася в Україні навіть серед більшості православних, а тому вони також сприймають усе, що йде згори “з дулею в кишені”, аналізуючи й піддаючи сумніву, а не сліпо вірячи. Щасливе обличчя Віктора Януковича під час освяченої Кіріллом інавгурації випромінювало впевненість, що слідом за Кіріллом осанну йому проспівав й народ. І ця віра в тупість власного народу завадила Президенту України згадати пастирський візит Патріарха РПЦ до України у 2009 році та порівняти його з візитом Папи Римського Івана Павла II у 2001 році. За десять днів своєї поїздки по країні, де православні становлять більшість населення (а православні РПЦ є найбільшою конфесією), Патріарх РПЦ, провівши 19 літургій у 14 містах і містечках не зібрав і п’ятої частини слухачів, які зібрав тут Папа Римський 2001-го року протягом п’яти днів, провівши чотири літургії. Причому повний провал очікував Патріарха у Києві – біля 1 тис. [на Володимирській гірці та біля 4 тис. у Києво-Печерській Лаврі](#)

Набагато успішнішим був візит Кірілла у здавалось би набагато менш прихильних до московського православ’я Луцьк (від 4-5 тис. 10 сам Кірілл назвав цифру у 7 тис. <http://rian.com.ua/politics/20090804/78186176.html>

) і Рівне (там зібралось трохи менше ніж в Луцьку), а в Почаївській Лаврі на Тернопільщині на літургію взагалі прийшло за різними оцінками від 15 (українські ЗМІ) до 40 тис. (російські ЗМІ) людей. Але головний наголос був зроблений на Крим. Чи виправдались ці сподівання – важко сказати. Бо власне Крим Кірілла підвів. Попри обіцянку Митрополита Сімферопольського і Кримського Лазаря, що [“Верующие со всего Крыма съедутся в Симферополь в пятницу, чтобы увидеть патриарха Московского и Всея Руси Кирилла и помолиться вместе с ним”](#)

, до Сімферополя з’їхалося аж 2 тис. людей до місця будівництва храму Олександра Невського та 1,5 тис. до

[Свято-Троїцького монастиря в центрі міста](#)

. В Севастополі було значно більше, хоча й менше, ніж очікували. А очікували [цілих 200 тисяч](#)

. Було як мінімум вдвічі менше, [якщо вірити місцевій владі](#)

(вона дає найбільші цифри). Інші оцінки значно скромніші – [від 10 тис. людей](#)

Замість проаналізувати справжні причини не такої вже великої популярності першого приїзду московського Першоієрарха до України, Партія Регіонів та інші прихильники “русского міра” списали все на “ворожу московському православ’ю” тодішню владу та її пропаганду й оцінили той візит Кірілла як свою перемогу. Не насторожились вони і

відсутністю ажіотажу під час приїзду Кірілла на інаугурацію Віктора Януковича, але списали це на офіційність заходу, який не передбачав масового запрошення людей, хоча, якби вони дуже хотіли – то прийшли б. І почали готувати справжній наступ “русского мира” – першосвятительський візит влітку 2010 року до Київської, Одеської й Дніпропетровської єпархій. “Помаранчевих ворогів канонічного православ’я” вже не було, при владі знаходилась нова, ах занадто прихильна до РПЦ й ще впевнена тоді в собі команда, яка впроваджувала свої порядки семимильними кроками, і рейтинг якої тоді ще зростав... Все нібито мало сприяти поступу “русского мира”. Однак збільшити кількість прихильників у порівнянні з першим візитом “помаранчевих” часів не вдалось. У Дніпропетровську, [попри очікуванні 70 тис., на Кірілла прийшли тільки 20 тис.](#) , і задіяні для охорони порядку 4 тис. міліціонерів відверто нудьгували. Приблизно стільки ж людей прийшло у 2009-му на [відвідини Кіріллом Свято-Успенської Святогорської Лаври](#) на Донеччині. А оцінки присутніх на літургії в Одесі, яка цього разу мала відіграти роль Криму зразку 2009 року ([також обіцяли 200 тис](#) . , причому не духовна особа, як у 2009-му Митрополит Лазар, а представник влади – голова облдержадміністрації Едуард Матвійчук, той самий [палкий прихильник “русского мира”](#) , який [“жи” й “ши” пише з “ы”](#)), дуже різняться. Російські ЗМІ [повідомляють про 100 тис. присутніх](#) , а народний депутат України від Партії регіонів та великий прихильник “русского мира” Сергій Ківалов називає цифру [10 тис.](#) . У Києві в Лаврі також [ті самі 3 тис.](#) , що й при “помаранчевій владі”.

Отже, влада змінилася, а люди думок не міняють. І навіть більше. Відбуваються нові візити Кірілла в Україну, спалаху інтересу до Першоєрарха збоку народу не спостерігається, але є старе, ще інаугураційне виправдання – ці відвідини не мають на меті збирати багато людей, як от, наприклад, приїзд у листопаді 2010 року на честь 75-річчя Митрополита Київського і Всія України Володимира. Хоча знову таки – якби люди (а знали про цей візит, завдяки широкій рекламі, ледь не всі) дуже хотіли, то прийшли б самі привітати і Першоєрарха, і свого місцевого владику.

І ось в якості потужного акорду демонстрації популярності “русского мира” в Україні було обрано візит до Харкова. Відсутність служб у церквах, найбільша площа Європи, потужна реклама, а ще – 66-річчя перемоги над Німеччиною, яка теж активно використовується “русским миром” для пропаганди... Все для того, щоб людей прийшло якомога більше. А прийшло... “Так отож”, як кажуть далекі від “русского мира” українці, які завжди собі на умі, щоб їм там згори не казали.

Цей ганебний провал також підірвали відвідини Донецька (за день до Харкова). На

літургії у Спасо-Преображенському кафедральному соборі Донецька були присутні від 1 тис. ([оцінка правоохоронців](#)) до 3 тис. людей ([ЗМІ](#)). Тобто навіть верхня оцінка чисельності тих, хто прийшов на Кірілла, трохи менша [досягнутої під час його візиту 2009 року](#) (тоді до цього ж собору прийшло понад 3 тис.). Судячи з того, що для охорони порядку були задіяні 700 міліціонерів, очікували значно більшу кількість народу. Якщо ж врахувати, той факт, що у 2009 році Кірілл провів на Донеччині чотири літургії (окрім Донецька, ще дві в Горлівці і одну у Свято-Успенській Сятогорській Лаврі), які загалом відвідали біля 35 тис. осіб, то можемо констатувати зменшення кількості прихильників Московського Патріарха в серці провідників “русского мира” в Україні. Мешканці області, до яких цього разу Кірілл не приїздив, очевидно, не вважали його візит аж такою важливою подією, щоб їхати до обласного центру, тому на літургію прийшли лише донеччани.

Саме в день перебування Кірілла у Донецьку я опинився там по своїх справах, тож міг спостерігати реакцію мешканців міста щодо візиту Патріарха РПЦ. Про візит знали практично всі, але про нього не говорив майже ніхто. Донецьк жив своїм життям, не згадуючи про “вікопомну подію”, а на питання про неї мешканці відповідали доволі сильним роздратуванням: “Скільки можна їздити туди-сюди? В нього у Росії справ немає? Хай її спочатку всю об’їздить, там його вже зачекалися”. Людей можна було зрозуміти, адже Кірілл щойно був в Україні і ось знову... (25-26 квітня він перебував в нас у зв’язку з заходами щодо 25-річчя Чорнобильської катастрофи, що також викликало нерозуміння в людей: значно логічніше було відзначити цю дату серед своєї пастви в постраждалій від Чорнобиля частині Росії чи відвідати нарешті Білорусь замість України, тим більше, що Білорусь постраждала від Чорнобиля найсильніше, а ще там переважна частина населення відносить себе до православних Московського Патріархату).

Чим лише не виправдовували свій провал ідеологи “русского мира”? І тим, що на Папу приходили не лише католики бо він, мовляв, екзотика, а Патріарха РПЦ можна легко побачити, дешево й без візи з’їздивши до сусідньої країни. І дощем, який, до речі, почався вже після того як з’явився Кірілл (тобто всі, хто прийшов на Патріарха, вже мали зібратися). І невтямки цим ідеологам, що такими виправданнями вони іще більше визнають поразку своїх ідеалів. Адже те, що на Папу прийшли не лише католики, свідчить саме про сприйняття українцями тих цінностей, які ніс з собою Папа, і які виходять за межі суто релігійного світогляду. А чи багато є тих, хто їздив до Росії, аби побачити свого Першоієрарха? Не беруся оцінювати цю цифру, але з імовірністю 99,96% можна сказати, що всі вони відвідують і його виступи в Україні. А в самому Харкові Патріарха Московського не бачили з 1948 року, тобто можна сказати, що для переважної більшості харків’ян це – вперше. Ну а про дощ краще б мовчали. Бо згадаймо знову такий візит Папи Римського у 2001-му році, коли у Львові була злива (куди там короточасному харківському дощу, що почався після початку, а закінчився до закінчення виступу Кірілла). Львівська злива почалася до виступу Папи, але люди прийшли і стояли в очікуванні Першоієрарха, вона чомусь не відбила бажання у сотень тисяч людей побачити й почути Івана Павла II (ніби в нагороду людям за вірність та злива закінчилась на початку папської літургії). Між іншим, 14 червня 2008 року на цій самій площі Свободи у Харкові під страшенною зливою 80 тисяч людей спостерігали трансляцію концерту

Пола Маккартні (теж, до речі, носій західних цінностей), який виступав у Києві на Майдані Незалежності (там теж була злива, під якою відомого музиканта слухали 350 тис. людей). Скажуть, що некоректно порівнювати зірку естради з релігійним діячем? Але чомусь жодна зірка естради не зібрала в Україні більше людей, ніж Іван Павло II. Отже, не в естраді та релігії тут справа, а в популярності людей та ідей.

Тим, хто просуває в Україні “русский мир” варто було б думати над тим, чому саме їх шалені зусилля викликають таку мляву реакцію в народі. Я маю на увазі саме українських проштовхувачів, а не російських (ті завжди будуть всюди пхати свій “русский мир”). Все дуже просто. Справа саме у “вірі” й “довірі”. Українці, які жорстоко обпалилися на зраді вождів Помаранчевої революції, тепер до всіх носіїв ідей підходять аж занадто критично. І знають, що ніхто заради них особливо лоба не розбиватиме. Коли ж вони бачать, що московський Патріарх відвідує Україну частіше, ніж більшість регіонів власної Батьківщини, що тоді, коли лісові пожежі в Росії минулого літа набули масштабу національної катастрофи, московський Першоієрарх їде сюди замість того, щоб бути зі своїм народом, що День Перемоги він зустрічає у Харкові, а не в Москві чи якомусь російському місті-герої, то довіра до таких проявів “любові до України” буде лише падати. Чи повірить хтось у щирість чоловіка, яка постійно допомагає старим людям чи дітям з родин алкоголіків, носить їм їжу, ліки, а при цьому не відвідує власну бабусю в будинку престарілих та хвору маму, здав дитину дружини від першого її шлюбу до інтернату, а в своїй квартирі не піклується про власних дітей? Звичайно, що віри такому немає. І в його доброти до чужих людей на тлі такого ставлення до рідних вбачатимуть корисливі мотиви, наприклад, заволодіння житлом тих, над ким він опікується. Адже історій, коли такі милі люди вмовляли потім об’єкти свого піклування оформлювати на них дарчі та заповіти, не злічити. Отак і з Кіріллом. Такі часті візити до України на шкоду рідній Росії викликають лише підозри, що не з щирою любов’ю до людей він приїздить сюди і не для блага українців пропагує “русский мир”. Якщо чоловік не допомагає власній дружині й не піклується про власних дітей, не вкрутить вдома лампочки та не поремонтує меблі, а натомість вчащає до незаміжньої сусідки, наводить лад у неї в хаті й носить подарунки її дітям, то навіть в найнаївнішій людини у світі зародиться підозра, що не доброта душевна рухає цим чоловіком, а прагнення отримати щось для себе взамін. Таке саме прагнення вбачають українці і в діях Кірілла. Тим більше, коли підозри у нещирості отримують своє підтвердження у вигляді, наприклад, [годинника за 30 тисяч євро на руці Патріарха під час проповіді проти нестримного споживацького інстинкту](#)

І ця недовіра переноситься на тих, хто Кірілла сюди привозить – на українську владу. Ну й відповідно на “русский мир”. Тоді як Папа Римський, який відвідує Україну рідко, каже, що дуже б хотів, але має ще й інші справи по всьому світу, виглядає набагато щирішим, і довіра до нього на порядок вища не лише серед католиків.

Звичайно, можна сказати, що ті, хто прийшов відзначити 10-річчя приїзду Папи (і навіть відвідав літургії самого Папи у 2001-му) – це також меншість українського народу, тож не варто казати, що аж так багато українців віддають перевагу Європі. Але якщо й прийняти цей аргумент, то все одно виходить, що спраглих Європі в Україні більше, ніж спраглих “русского мира”, а також те, що практично нікому той “русский мир” в Україні не

потрібен. Люди хочуть нормально жити, не голодувати, гарно вдягатись, відчувати себе у безпеці, мати стабільність в житті, задовольняти інші потреби, і коли їх замість цього годують “сакральним русским миром”, нічого, окрім відштовхування це викликати в цієї, найбільшої, частини українського народу викликати не може. В тому числі на Донбасі й в Криму, Одещині та Харківщині. Тим більше, коли цей ідеолог “русского мира” та його поплічники пропагують разом з “русским миром” речі, які неприйнятні для багатьох людей: [називають СРСР](#) , в якому нищили релігію, “великою країною”, [захищають](#) жорстокіший за нацизм в діях щодо церкви й віри сталінізм, [виправдовують](#) зраду генерала Власова, який перейшов на службу Гітлеру, [вважають за необхідне](#) життя церкви та її служителів у розкошах (і це на тлі [проповіді Кірілла](#) , де той, посилаючись на Євангелія від Іоанна, каже про неможливість порятунку через розкіш), [називають смертним гріхом](#) ухилення від служби в армії, [кажуть, що дівчата у міні-спідницях самі провокують зґвалтування, а майбутнім священикам радять мати справи не з дівчатами з попівських родин, які “сюда целуй, а сюди не целуй”, а на дискотеках серед невірних, щоб їх “отмиссионерить и катехизиснуть по самое не могу”](#)

...

Такі речі могли проходити в неосвіченому середньовічному суспільстві, однак зараз, коли рівень поінформованості, завдяки хоча б інтернету, різко підвищився, такі висловлювання лише сприятимуть виникненню відрази до таких цинічних та брехливих проповідників (завдяки інтернету за кілька секунд неважко відшукати список гріхів, які у православ’ї вважаються смертними: відмови від військової служби серед них немає). Тим більше в країні, де переважна більшість молодих людей та їх батьків схвалює ухилення від військової служби. І ця відраза перенесеться з проповідників на ідею, яку вони пропагують (“русский мир”) і на владу, яка цих проповідників сюди наполегливо запрошує.

Тож десять разів має рацію Патріарх УПЦ КП Філарет, коли каже: ["Ми не проти, щоб Кирило приїжджав частіше в Україну, щоб українці швидше зрозуміли, що Московський патріархат – це не українська, а московська церква"](#)

. Бо українці різних поглядів так чи інакше тягнуться до передових зразків цивілізації, тоді як Росія, на яку іще 20 років тому українці рівнялись (тоді багато прогресивних імпульсів в “застійний” Київ йшли з Москви), дедалі більше скочується у середньовічну дикість й мракобісся, коли священики прямо в церквах бились між собою, лаялись матом й показували з-за віктарів одне одному непристойні жести ([навіть збірники правил для них видавали, щоб п’яними не з’являлися у церквах й там не лихословили](#)

), а українське духовенство тоді запрошували до Росії для підняття культурного рівня тамтешніх православних священиків.

Згадки у ЗМІ про ці висловлювання Кірілла та його поплічників змусили багатьох шукати підтвердження в інтернеті у вигляді прямої мови священників, і ці пошуки припали саме на відвідини Патріархом РПЦ Харкова у дні святкування 66-ї річниці Дня Перемоги. Тож чимало харків'ян напередодні відвідин змогли дізнатись [ставлення Першоієрарха московського православ'я до загиблих у тій страшній війні](#)

. А дехто знайшов і висловлювання 2008-го року його попередника – Алексія II: [“Сьогоднішня скорбь, связанная с годовщиной начала Великой Отечественной войны, разбавляется нашей общей радостью о вчерашней победе российской сборной”](#)

Після такого люди починають замислюватись і над доволі брутальною поведінкою багатьох московських священників, як із почту Кірілла під час його візитів, так і з числа священнослужителів, наприклад, Києво-Печерської Лаври чи деяких інших храмів на території України, де люди в рясах які випромінюють все що завгодно, окрім християнської любові. А от в греко-католиків такої поведінки не зустрінеш, і все рідше стикаєшся з таким серед православних священників УПЦ КП і УАПЦ, а тому сприймаєш це як рудиментарний виняток – все ж таки вийшли всі з однієї церкви, тоді як збоку РПЦ після всього вищеописаного все більше людей сприймають таку поведінку як спадкову, а не прояви невихованості окремих служителів церкви, і на цьому тлі пристойні священники РПЦ (таких теж вистачає) сприймаються ледь не як дисиденти.

І от московське православ'я, як і пропагований ним “русский мир”, вже викликають не лише роздратування, але й сміх. Люди відверто знущаються над священнослужителями РПЦ, [домальовуючи фотошопом все нових і нових людей у вікнах будинків навколо площі Свободи у Харкові](#). І це не є богохульством чи невихованістю або релігійною нетолерантністю. Це – просто відповідь на лицемірство тих, хто має бути зразком чесності та порядності.

В зв'язку з цим знову згадується візит Папи Римського Івана Павла II в Україну. Його сприймали по-різному, російські православні просто сичали отрутою вбік Понтифіка, але не знайшлося жодного, хто б покепкував над його, наприклад, фізичною неміччю (як кепкували над Брежневим) чи поганою (внаслідок фізичного стану) дикцією. І це не тому, що опоненти Папи всі, як один, виховані та толерантні. Навпаки, серед них вистачало відвертих циніків, і цинізму вбік Папи було спрямовано чимало, от тільки це був цинізм у вигляді сичання, а не сміху. І це є ознака надсерйозного ставлення до Папи як до ворога, своєрідне визнання його сили та впливу. Приблизно таким було іще нещодавно було й ставлення противників московського православ'я до Патріарха Кірілла. Зараз же не тільки і не стільки противники, скільки пересічні громадяни, які донедавна не мали нічого проти московського православ'я, відверто сміються над високим московським гостем.

Таким чином московське православ'я та його месіанські ідеї з величних стають карикатурними. А карикатурне не має шансів перемогти. Бо “сакральні” посилення на канонічність з кожним днем турбують все менше українців, яких значно більше цікавить суть, а не формальність. Тим більше в сьогоднішньому насиченому інформацією суспільстві, де є безліч досить вагомих з точки зору агітації аргументів не на користь цієї канонічності. Та й здобута грошима й погрозами московська канонічність втрачає

легітимність в очах людей, хоч формально вона й нібито законна. Бо завдяки тому, як в нас пишуться й трактуються різноманітні закони, поняття законності й легітимності в українців давно не тотожні.

Тим часом все більше українців їздять до Європи, де бачать, що люди живуть у добробуті (не в розкошах, а саме у добробуті, і не окрема верства, а переважна більшість) і в безпеці (дівчата хоч у міні, хоч і максі-спідницях спокійно ходять вулицями без страху спровокувати когось на зґвалтування), де не акцентують уваги на “сакральному західному світі”, а просто так живуть і пропагують його ненав’язливо й навіть ненавмисно – самим способом життя. А політики та священники в тих небідних країнах, на відміну від злиденної у порівнянні з Європою Україною, не носять дорогих годинників й не їздять у представницького класу автомобілях. І слова їх значно рідше розходяться з реальністю.

Наприкінці скажу, що я з нетерпінням чекаю наступних візитів Кірілла в Україну. Особливо мені після Донецька хочеться, аби він знову приїхав до Одеси, Дніпропетровська, Криму, Рівного та Луцька, щоб порівняти, скільки ж на нього людей приїде тепер. І тут ніякої зловтіхи, просто дослідницька цікавість, хоча результат я можу з великою долею впевненості спрогнозувати наперед.

Михайло Свистович